

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Dato: 18.01.2011

Høring: forslag til ny kommunal helse- og omsorgslov

Mental Helse har mottatt forslag til ny kommunal helse- og omsorgslov til høring. Mental Helses utgangspunkt til høringen, er å se den fra brukerens perspektiv. Hvordan kan kommunal helse- og omsorgslov, folkehelselov, nasjonal helse og omsorgsplan og samhandlingsreformen totalt sett gi en kvalitetsmessig god helsetjeneste, på riktig sted og til riktig tid for de som trenger det.

For omfattende

Mental Helse er skeptisk til at forslag om ny kommunal helse- og omsorgslov, folkehelselov og nasjonal helse- og omsorgsplan blir sendt på høring samtidig, med lik høringsfrist, og med juleferien som en del av høringsperioden. Dette er svært omfattende og krevende dokumenter som vi frykter ikke får den rettmessige behandlingen hos høringsinstansene pga det totale omfang, kompleksitet og tidsfrister. Kommunal helse- og omsorgslov er et lovverk med mye juridisk innhold, noe som gjør det ekstra vanskelig å forstå hele omfanget av.

Dessverre prioriteres kommunalt skjønn mer og brukerperspektivet mindre

Loven bærer preg av at den er skrevet med kommuner som målgruppe. Lokalt skjønn blir gjennomgående prioritert fremfor reell brukermedvirkning. Vi savner brukerperspektivet i mye større grad. Mental Helse mener innbyggernes rett på kvalitetsmessig gode helse- og omsorgstjenester må komme foran hensynet til lokaldemokratisk frihet.

Loven gir svært mye ansvar til kommunene. Det er i utgangspunktet bra, siden det er der folk lever og bor. Vi er enig i at gode helsetjenester i nærheten av der folk bor er å anbefale. For de som lider av psykiske helseproblemer, vil det gjøre at man kan være en del av sitt miljø, skole, vennekrets osv under behandlingen. Dette er en viktig faktor med tanke på forbedring av helseproblemet. Vår skepsis er om kommunene er i stand til å innfri alle forpliktelser på en god måte, slik at dette blir vellykket for innbyggerne som trenger hjelp.

Mental Helse mener dessuten at det må lovfestes en bestemt måte å organisere pasient- og brukermedvirkning i kommunene på. Ellers er vi bekymret for at det blir for tilfeldig hva den enkelte kommune gjør. Ved å lovfeste dette blir det mer systematisk pasient- og brukermedvirkning i kommunene, noe som er bra både for brukerne og innholdet i tjenestene.

Svekket klagemulighet

Forslaget om å frata ankeinstansen myndighet til å fatte nytt vedtak er et uakseptabelt forslag som gir brukere av sosiale tjenestetilbud dårligere rettssikkerhet. Dessuten vil løsningen med at kommunen isteden har mulighet til å ta saken opp på nytt føre til en saksgang som blir langvarig, noe som er svært uheldig for brukerne. Også her er forslaget begrunnet med hensyn til det kommunale selvstyre. Dette er ikke akseptabelt med tanke på brukerne.

Ikke strenge nok krav til kompetanse og kvalitet

Et av formålene med loven er å gi mer likhet i behandlingen uansett hvor i landet du bor. Alle skal ha krav på de samme tjenestene. Samtidig understrekes det i svært mange sammenheng at kommunene skal stå fritt til utformingen av helse- og omsorgstjenestene. Dette henger ikke helt sammen. Mental Helse mener det i større grad må fastsettes nasjonale normer, standarder og forskrifter for kvaliteten på innholdet i tjenestene.

Kronisk syke og mennesker med psykiske helseproblemer er avhengig av faglig gode tjenester. I de tilfeller hvor det ikke settes faglige krav til kompetanse i loven, bør det følges av en forskrift som tydeliggjør spesifikke krav til hva som er et kvalitetsmessig godt tilbud.

Individuell plan

Kommunene må oppfylle plikten til å utarbeide en individuell plan til alle som har rett på det. Dette er brukerens plan og må utarbeides i samarbeid med brukeren. Men det holder ikke med å lage en plan, det må også følges av en forpliktelse til gjennomføring.

Psykiske helsetjenester må lovfestes

Psykiske helsetjenester er ikke lovfestet. Heller ikke finansiert av øremerkede midler. Dessuten er det ingen forskrift som sier noe om spesifikke krav til innhold i psykiske helsetjenester som kommunen skal gi sine innbyggere. Det er opp til den enkelte kommune hvordan de velger å løse dette.

I en tid med trang kommuneøkonomi, er det lett å tenke seg at tjenester som verken er lovfestet eller følges av øremerkede midler blir skviset til fordel for de lovpålagte og øremerkede oppgavene. Dette er en bekymring Mental Helse har.

Mental Helse mener derfor at psykiske helsetjenester i kommunene må bli lovpålagt, og at det følges av en forskrift som beskriver krav til kvalitet og kvalifisert personale.

Vi håper på reell samhandling i praksis

En av de store utfordringene er å få kommuner til å samarbeide seg i mellom og med helseforetak slik at det blir en reell samhandling også i praksis. Flere tjenester og større ansvar overføres kommunene. Da må de også være så robuste og ha så sterke fagmiljøer til at reformen blir god for brukerne av helse- og omsorgstjenestene.

Dessuten må de økonomiske incentivene ikke være slik at god og nyttig samhandling ikke skjer på grunn av hvordan finansieringsmodellen er lagt opp. Pasienter og brukeres behov må prioriteres å ta hensyn til når finansieringsmodell velges.

Samhandling er løsningen

Løsningen på gode tilbud til mennesker med psykiske helseproblem er **forebygging, samhandling og et helhetlig tjenestetilbud**. Akkurat det som er intensjonen med samhandlingsreformen. Derfor vil samhandlingsreformen være den gode løsningen for mennesker med psykiske helseproblemer hvis reformen fungerer i praksis.

Mental Helse har derfor store forhåpninger til at samhandlingsreformen med de tilhørende lovene og helseplan, hvis den tar tilstrekkelig hensyn til brukererfaring og brukermedvirkning. Dessuten må kommunene være i stand til å ivareta ansvaret også i praksis – i hverdagen til hver enkelt av oss. Slik kan reformen bli en suksesshistorie.

Utover disse kommentarene, støtter vi høringsnotatet som Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) har sendt inn til loven.

Vennlig hilsen

Anne Grethe Klunderud
landsleder
Mental Helse

Tonje Løwer Gurholt
politisk rådgiver
Mental Helse